

Sygn. akt VII U 59/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2018 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: Marta Jachacy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 października 2018 r. w Warszawie

sprawy M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania M. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 10 listopada 2017 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 listopada 2017 r., nr: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. stwierdził, że M. K. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą niemająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu od dnia 14 kwietnia 2009 r.

M. K. w dniu 12 grudnia 2017 r. złożył do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 10 listopada 2017 r., nr: (...). Odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez uznanie, że nie podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu od dnia 14 kwietnia 2009 r. Ubezpieczony wskazał, że zgodnie z treścią pisma otrzymanego od instytucji ubezpieczeniowej w Wielkiej Brytanii, jest on objęty ubezpieczeniem społecznym w systemie tego państwa. Ponadto odwołujący uznał, że z uzasadnienia decyzji nie wynika, na jakiej podstawie organ rentowy ustalił okres objęcia go obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi (k. 3-5 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi

na odwołanie z dnia 11 stycznia 2018 r. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Organ rentowy wskazał, że odwołujący wyrejestrował się z ubezpieczeń

od dnia 14 kwietnia 2009 r. z uwagi na zatrudnienie na podstawie umowy o pracę

w Wielkiej Brytanii. Oddział stwierdził, że brytyjska instytucja nie potwierdziła faktu podlegania przez ubezpieczonego brytyjskiemu systemowi zabezpieczenia społecznego. Ponadto, w ocenie organu rentowego, odwołujący nie

przedłożył dokumentów stanowiących podstawę do wyłączenia go z obowiązku ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. W związku z tym organ rentowy zaskarżoną decyzją stwierdził, że odwołujący podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą od dnia 14 kwietnia 2009 r. Oddział zaznaczył, że ubezpieczony jako osoba prowadząca działalność gospodarczą i podlegająca ustawodawstwu innego państwa w zakresie ubezpieczenia społecznego nie dostarczył poświadczanego formularza E-101, do czego był zobowiązany pismem z dnia 22 października 2009 r. (k. 27-28 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. w dniu 12 października 2017 r. zawiadomił M. K. na podstawie art. 61 § 1 i § 4 k.p.a.

w związku z art. 123 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych o toczącym się z urzędu postępowaniu wyjaśniającym w sprawie podlegania przez niego ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej (akta ZUS).

Zgodnie z Centralną Ewidencją i Informacją o Działalności Gospodarczej odwołujący prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) od dnia 9 czerwca 1999 r. (akta ZUS).

Odwołujący zgłosił się do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, po czym z powyższego tytułu ubezpieczony wyrejstrował się w dniu 14 kwietnia 2009 r. (okoliczność bezsporna).

Brytyjska Instytucja H. R. & C. w dniu 19 czerwca 2017 r. nie potwierdziła, że odwołujący podlega brytyjskiemu systemowi zabezpieczenia społecznego (akta ZUS).

Królewski Urząd Skarbowy i Celny w Wielkiej Brytanii wskazał pismem z dnia 5 lipca 2018 r., że kilkakrotnie informował odwołującego, że nie będzie w stanie wydać mu podręcznego dokumentu A1. Dodatkowo poinformował również organ rentowy, że nie ma wystarczających dowodów lub informacji, aby stwierdzić, iż ubezpieczony podlegał ustawodawstwu brytyjskiemu (dokumenty w języku angielskim k. 61-62, 70 a.s., tłumaczenie uwierzytelnione dokumentów k. 82-87 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. decyzją z dnia 10 listopada 2017 r., nr: (...) na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 2, art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że M. K. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą niemająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu od dnia 14 kwietnia 2009 r.

Oddział wskazał, że odwołujący w dniu 14 kwietnia 2009 r. wyrejstrował się z obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej z uwagi na zatrudnienie na podstawie umowy o pracę w Wielkiej Brytanii. Jednak brytyjska instytucja, pismem z dnia 19 czerwca 2017 r. nie potwierdziła faktu podlegania przez ubezpieczonego pod ich system zabezpieczenia społecznego (akta ZUS).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, w tym akt rentowych. Dokumenty zawarte w aktach sądowych nie były kwestionowane przez strony procesu, dlatego też Sąd uznał je

za w pełni wiarygodne. Dokumentem o największym znaczeniu dla rozstrzygnięcia sprawy jest pismo Królewskiego Urzędu Skarbowego i Celnego Zjednoczonego Królestwa z dnia 5 czerwca 2018r., zgodnie z którym wymieniony Urząd kilkakrotnie informował ubezpieczonego, że nie będzie w stanie wydać podręcznego dokumentu A1 oraz że nie ma wystarczających dowodów lub informacji, by stwierdzić, że ubezpieczony podlegał ustawodawstwu brytyjskiemu.

W związku z powyższym, w ocenie Sądu, ustalony stan faktyczny był wystarczający do wydania rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie M. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

(...) Oddział w W. z dnia 10 listopada 2017 r., nr: (...) jest niezasadne i podlega oddaleniu.

Jedyna kwestia sporna w niniejszej sprawie dotyczyła ustalenia, czy odwołujący podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą od dnia 14 kwietnia 2009 r.
w polskim organie rentowym.

W myśl art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1778 z późn. zm.) zwanej dalej „ustawą”, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 11 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego (WE) Nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE. L Nr 166, str. 1) zwanego dalej „rozporządzeniem”, osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego. Ustawodawstwo takie określane jest zgodnie z przepisami niniejszego tytułu.

Sąd w oparciu o wyżej cytowany przepis zważył, że w przypadku wykazania, iż odwołujący podlega systemowi zabezpieczenia społecznego w Wielkiej Brytanii, byłby wyłączony z obowiązkowych ubezpieczeń społecznych w polskim organie rentowym.

Na podstawie art. 11 ust. 3a rozporządzenia zgodnie z przepisami od art. 12 do 16 osoba wykonująca w Państwie Członkowskim pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego.

Sąd zważył, że zgodnie z zasadą jedności stosowanego ustawodawstwa, osoba przemieszczająca się w celach zarobkowych po terytoriach kilku państw, podlega ustawodawstwu tylko jednego państwa członkowskiego, niezależnie od liczby państw, na terytorium których prowadzi jednocześnie działalność zarobkową. Oznacza to, że możliwość ubezpieczenia istnieje tylko w jednym państwie członkowskim określonym jako właściwe nawet wówczas, gdy praca najemna lub praca na własny rachunek ma miejsce w kilku państwach jednocześnie. Podleganie ubezpieczeniu i opłacanie składek, również z tytułu pracy wykonywanej w innym państwie, następuje wówczas według zasad wynikających z prawa państwa właściwego.

Jak stanowi art. 14 ust. 2 rozporządzenia, w przypadkach, gdy na mocy ustawodawstwa Państwa Członkowskiego, zainteresowany podlega ubezpieczeniu obowiązkowemu w tym Państwie Członkowskim, nie może on podlegać systemowi ubezpieczeń dobrowolnych lub fakultatywnych kontynuowanych w innym Państwie Członkowskim. We wszystkich innych przypadkach, w których dla danego działu ubezpieczenia istnieje wybór pomiędzy kilkoma systemami ubezpieczeń dobrowolnych lub fakultatywnych kontynuowanych, zainteresowany przystępuje tylko do wybranego przez siebie systemu.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi „w sprawach dotyczących ustalenia właściwego ustawodawstwa przy zastosowaniu właściwych w tym względzie przepisów unijnych poza kompetencją zarówno organu rentowego jak i sądu rozpoznającego odwołanie pozostają kwestie związane z oceną ważności stosunku prawnego ubezpieczenia danego wnioskodawcy za granicą, ten bowiem stosownie do generalnej reguły wspólnotowej "lex loci laboris" podlega wyłącznie prawu miejsca wykonywania pracy, jak też dotyczące charakteru mającej być tam świadczoną pracę w aspekcie ewentualnej jej jedynie marginalności. (...) Postępowanie w sprawie ustalenia właściwego ustawodawstwa ma charakter czysto formalny i opierając się na zasadzie ścisłego współdziałania właściwych instytucji ubezpieczeniowych ma doprowadzić do porozumienia, które ostatecznie uwzględniać musi zasadę podlegania przez ubezpieczonego ustawodawstwu tylko jednego państwa. Ostateczne więc ustalenie właściwego ustawodawstwa nie może doprowadzić zarówno do sytuacji podwójnego ubezpieczenia, jak i tej w której zainteresowany pozostawałby poza jakimkolwiek ubezpieczeniem społecznym. Dlatego też tak istotne jest zawsze określenie statusu ubezpieczeniowego zainteresowanego poza granicami kraju na dzień wydawania w tym przedmiocie decyzji przez ZUS.” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 21 grudnia 2016 r., sygn. akt III AUa 79/16)

W niniejszej sprawie bezspornym było, że odwołujący prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą od dnia 9 czerwca 1999 r. oraz, że w dniu 14 kwietnia 2009 r. wyrejestrował się z polskiego organu rentowego. Sąd zważył, że gdyby ubezpieczony był zarejestrowany w brytyjskim organie rentowym, nie mógłby jednocześnie podlegać ubezpieczeniom społecznym w Polsce, czego zabraniają wprost obowiązujące, powołane wyżej przepisy prawa. Jednakże w niniejszej sprawie odwołujący w najmniejszym stopniu nie wykazał, aby podlegał pod brytyjski system zabezpieczenia społecznego.

Dla ustalenia kompetencji organu rentowego oraz sądów polskich w zakresie ustalenia istnienia zatrudnienia pracowniczego w innym państwie członkowskim, odpowiednio możliwości zastosowania art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004 przy ustalaniu ustawodawstwa właściwego dla ubezpieczonego mającego miejsce zamieszkania w Polsce oraz zastosowania poszczególnych etapów procedury opisanej w art. 16 rozporządzenia nr 987/2009, istotne znaczenie ma stanowisko przyjęte w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2013 r. (sygn. akt II UK 333/12). W jego uzasadnieniu Sąd Najwyższy stwierdził, że nie jest dopuszczalna ocena stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim przez instytucję miejsca zamieszkania osoby wnoszącej o ustalenie właściwego ustawodawstwa, ponieważ stwierdzenia spełnienia warunków ubezpieczenia społecznego w systemie prawnym państwa wykonywania pracy podlegającym koordynacji na podstawie nr (...) dokonują organy właściwe do stosowania tego prawa. Oznacza to, że polski organ rentowy jako instytucja właściwa według miejsca zamieszkania wnioskodawcy nie ma kompetencji do oceny spełnienia warunków objęcia odwołującego ubezpieczeniem społecznym w innym państwie członkowskim z tytułu wykonywania tam pracy. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 listopada 2016 r. (sygn. akt I UK 370/15) wskazał również, że w sytuacji, gdy zachodzą podstawy do badania, czy praca zainteresowanego nie miała charakteru marginalnego, to niewątpliwie ostateczną decyzję o stosowaniu ustawodawstwa miejsca zamieszkania lub o braku podstaw do stosowania ustawodawstwa miejsca zamieszkania wydaje instytucja ubezpieczenia społecznego kraju, w którym złożono wniosek o ustalenie właściwego ustawodawstwa. Stwierdzenia spełnienia warunków ubezpieczenia społecznego pracy najemnej w systemie prawnym państwa wykonywania pracy, podlegającym koordynacji na podstawie rozporządzenia nr 883/04, dokonują organy właściwe do stosowania tego prawa. Nie może budzić wątpliwości, że instytucja miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o ustalenie ubezpieczenia społecznego w innym państwie może powziąć wątpliwości zarówno co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa, jak i czasu jego trwania, lecz trzeba podkreślić, iż może chodzić jedynie o wątpliwości co do określenia ustawodawstwa mającego zastosowanie do wnioskodawcy, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia nr 883/04 i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia nr 987/2009. Wątpliwości tych instytucja miejsca zamieszkania wnioskodawcy nie może sama rozstrzygać, lecz musi dostosować się

do trybu rozwiązywania sporów co do ustalenia ustawodawstwa właściwego, wskazanego w szczególności w art. 6, 15 oraz 16 rozporządzenia nr 987/2009, które nakazują zwrócenie się – w przypadku istnienia wątpliwości bądź rozbieżności

– do instytucji innego państwa członkowskiego. Instytucje niezwłocznie dostarczają lub wymieniają między sobą wszystkie dane niezbędne dla ustanowienia oraz określenia praw i obowiązków osób, do których ma zastosowanie rozporządzenie podstawowe. Przekazywanie tych danych odbywa się bezpośrednio pomiędzy samymi instytucjami lub za pośrednictwem instytucji łącznikowych. Zastosowanie znajduje również decyzja nr (...) Komisji Administracyjnej w sprawie ustanowienia procedury dialogu

i koncyliacji w zakresie ważności dokumentów, określenia ustawodawstwa właściwego oraz udzielania świadczeń na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 (Dz. U. UE. C 106 z 24 kwietnia 2010 r.).

W efekcie powyższego Sąd Okręgowy stwierdził, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych prawidłowo przeprowadził procedurę w zakresie ustalenia właściwego ustawodawstwa, a w konsekwencji był uprawniony do wydania skarżonej decyzji

o treści, którą odwołujący kontestował w niniejszej sprawie. Sąd zważył bowiem,

że wydanie decyzji o ustaleniu ustawodawstwa właściwego musi poprzedzać wymagana przez art. 16 ust. 4 rozporządzenia procedura, która upoważnia organ rentowy

do wydania decyzji w przedmiocie objęcia danej osoby ubezpieczeniami społecznymi.

Organ rentowy zwrócił się do brytyjskiej instytucji pismem z dnia 19 czerwca 2017 r. o potwierdzenie podlegania przez ubezpieczonego ich systemowi zabezpieczenia społecznego. Jednak Wielka Brytania nie wskazała, aby odwołujący podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy o pracę wykonywanej na jej terenie.

Co istotne w sprawie, Królewski Urząd Skarbowy i Celny w Wielkiej Brytanii w piśmie z dnia 5 lipca 2018 r. stwierdził, że kilkakrotnie informował odwołującego, iż nie będzie w stanie wydać podręcznego dokumentu A1. Zdaniem instytucji brytyjskiej nie ma wystarczających dowodów lub informacji, aby stwierdzić, że ubezpieczony podlegał ustawodawstwu brytyjskiemu. Ubezpieczony wniósł sprawę do Sądu pod koniec

2017 r., zatem miał możliwość przez okres 10 miesięcy przedłożyć Sądowi stosowny dokument na potwierdzenie swojego stanowiska zawartego w odwołaniu. Ponadto odwołujący zobowiązany na podstawie art. 6 k.c. nie przedstawił w toku postępowania sądowego żadnych dowodów świadczących o wykonywaniu przez niego pracy na terenie Wielkiej Brytanii, mimo, iż zapewniał w pismach procesowych, że przedstawi tego rodzaju dokumenty.

Wobec powyższego organ rentowy zasadnie wydał zaskarżoną decyzję uznającą, że M. K. nadal podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w polskim systemie prawnym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Data początkowa objęcia odwołującego ubezpieczeniami społecznymi została ustalona na podstawie jego wniosku, z którego wynikało, że w dniu 14 kwietnia 2009 r. wyrejestrował się z nich z uwagi na rzekome zatrudnienie w Wielkiej Brytanii.

Mając na uwadze powyższe, Sąd orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

Zarządzenie: (...)